

SITUAȚIA DE COMUNICARE

ELEMENTELE SITUAȚIEI DE COMUNICARE	FUNCȚIA
EMIȚĂTOR.....	EXPRESIVĂ / EMOTIVĂ
RECEPTOR.....	CONATIVĂ / PERSUASIVĂ / RETORICĂ
REFERENT.....	REFERENȚIALĂ
CONTEXT.....	COGNITIVĂ
MESAJ.....	POETICĂ
COD.....	METALINGVISTICĂ
CANAL.....	FATICĂ

EMIȚĂTORUL – sursa de informație, sursa mesajului, fiind dotat cu un aparat și un mecanism de codare;

- în cazul comunicării verbale *locutorul / emițătorul* va selecta semnele din codul lingvistic și le va combina conform regulilor gramaticale;
- de regulă, emițătorul este și sursa enunțului, dar în anumite situații de comunicare cele două poziții se disociază (ex: cel care transmite informații este numai un simplu emițător și nu își asumă paternitatea acesteia, respectiv informația aparține altcuiva).

Funcția expresivă / emotivă este centrată pe emițător, exprimă starea afectivă a acestuia prin intermediul mai multor modalități lingvistice: interjecții, formele verbale și pronominale de persoana I, redarea superlativului prin mijloace stilistice. Prin această funcție se exprimă subiectivitatea locutorului: stările, sentimentele, valorile sale. Această funcție este dominantă în limbajul copiilor sau în cel al lirismului subiectiv. Exemple: *Ah, ce rău îmi pare că am întârziat!; Îmi place în mod deosebit cartea asta, este extraordinară!; Mi-e foarte dor de o vacanță la mare; Frumoasă și jună, oh, dragă-mi mai ești! / Eu caut și caut în ochii-ți cerești / Și-n veci nu mă satur și-n veci aș căta, / Iubită, dorită, o gură-așa!* (M.Eminescu, *Frumoasă și jună*)

RECEPTORUL- destinatarul informației într-o situație de comunicare;

- este vizat de către emițător;
- primește mesajul și îl decodează;
- în cazul comunicării verbale *interlocutorul / receptorul* va face apel la memorie (operație de decodificare a mesajului) și va actualiza cunoștințele de limbă necesare degajării semnificației conținute în mesaj;
- în general, receptorul este și *destinatarul* informației, dar există și situații de comunicare în care cele două poziții se disociază (ex.: a spune ceva cuiva pentru a auzi altcineva, care este de asemenea prezent).

Emițătorul și receptorul mai sunt denumiți și *actanți*.

Funcția conativă / persuasivă / retorică / de apel este centrată pe receptor, poate viza efectul de persuasiune a mesajului asupra acestuia, recurgând la utilizarea vocativului și a imperativului (frecvent întâlnită în domeniul reclamelor). Prin funcția conativă se exprimă o încercare de a-l influența, de a-l incita la acțiune pe interlocutor printr-un ordin, printr-o rugămintă etc. Această funcție este pregnantă în comunicarea cotidiană și în stilul oficial-administrativ. Exemple:

Domnule, dă-mi te rog voie să trec!; Vă rugăm să verificați corectitudinea sumei înscrise în chitanță imediat după înmânarea acesteia. Păstrați chitanța până la următoarea plată. Mulțumim.

REFERENTUL- situația, obiectul, realitatea etc. despre care se comunică; despre ce se comunică;

*Funcția referențială este centrată pe referent. Prin ea se transmit informații despre lumea reală sau imaginară. Această funcție este dominantă în limbajul științific, dar ea are o pondere importantă în orice tip de comunicare. Exemple: *Spectacolul începe la ora 10; Adresa unde poți găsi mai multe informații despre acest subiect este www...; Era odată un împărat care avea trei feciori etc.**

CONTEXTUL- circumstanțele în care are loc comunicarea, circumstanțe privind timpul, locul emiterii, respectiv receptării, identitatea, statutul social și relațiile dintre actanți.

Funcția cognitivă este centrată pe context, vizează situația/contextul în care se face comunicarea (circumstanțe privind timpul, locul emiterii, respectiv receptării, identitatea, statutul social și relațiile dintre actanți etc.). Ex.: stilul cilocvial / familiar, dialogurile implicate în cazul desfășurării unei anchete unde se vizează de regulă clarificarea contextului etc.

MESAJUL - secvența de semnale verbale și / sau nonverbale pe care emițătorul o transmite către receptor. Pentru a fi înțeles, mesajul trebuie construit din unități / elemente cunoscute deopotrivă de emițător și de receptor.

- „vehiculul informației”; în cazul comunicării verbale orale este constituit din rezultatul operației de codare care merge de la sunet la sens.

*Funcția poetică este centrată pe mesaj. Prin ea se pune în valoare mesajul ca atare, forma în care este structurat/organizat acesta, atrăgând atenția asupra modului în care acesta este formulat. Prin funcția poetică, un mesaj nu mai e un simplu instrument, un vehicul prin care se transmite ceva, ci un text interesant în sine, plăcut, frumos, obsedant, amuzant etc. Predomină în textele lirice alături de funcția emotivă, dar apare și în jocurile de cuvinte-calambururi, în expresii și locuțiuni populare, în sloganuri, proverbe, zicători. Exemple: *Capul face, capul trage; N-ai să vii și n-ai să morți / N-ai să șapte între sorți, / N-ai să iarnă, primăvară / N-ai să doamnă, domnișoară.* (Nichita Stănescu, *N-ai să vii*)*

CODUL - sistemul de semne cu ajutorul căruia se construiesc mesajele. Codul principal utilizat în procesul comunicării inter-umane este reprezentat de limba naturală. Alte coduri au la bază semnale sonore, grafice sau vizuale de diverse tipuri: alfabetul Morse, alfabetul Braille, limbajul surdo-mușilor, semnele de circulație.

*Funcția metalingvistică este centrată pe cod. Intenția este de a se explicita în cadrul mesajului codul utilizat. Prin ea se controlează „codul”, cuvintele folosite, discutându-le înțelesul sau forma pentru a favoriza înțelegerea lor corectă. Este o funcție pregnantă în stilul științific, unde lămurirea conceptelor folosite este esențială. Ex.: analizele gramaticale; dicționarele, ghicitorile etc., orice proces de însușire a unei limbi implică dialoguri menite să clarifice anumiți termeni. *Oximoronul este o figură semantică bazată pe îmbinarea unor termeni incompatibili: tăcere**

asurzitoare, dureros de dulce, țiuitul tăcerii, cioară albă; Când spun aici scriitor clasic, mă refer la valoarea sa reprezentativă în cadrul unei literaturi, nu la faptul că opera sa aparține clasicismului.

CANALUL - suportul fizic al transmiterii mesajului, reprezentat în cazul comunicării verbale orale de aerul prin care se propagă undele sonore.

- în comunicarea scrisă, canalul poate fi reprezentat de: scrisoare, bilet, telegramă, iar în cazul comunicării rapide la distanță, se poate concretiza prin: telefon, fax, poșta electronică.

- zgomotele, scrisul ilizibil, greșelile de tipar, petele de pe un text scris sunt bruiaje care pot îngreuna comunicarea.

Funcția fatică este centrată pe canal; prin ea se controlează „canalul” și menținerea contactului dintre interlocutori, prin verificări și confirmări. Este o funcție care domină în comunicarea la distanță, unde pot interveni perturbări ale canalului. Ex.: *Alo! Mă auzi?, Mai ești pe fir?, Înțelegi ce spun sau trebuie să repet?, Ai putut să deschizi fișierul pe care ți l-am trimis? Hei! Mă ascuți? –Așa, da, da;* sintagme folosite în anumite situații doar de complezență, cum ar fi cazul discuțiilor despre vreme la englezi, întrebări de tipul *Ce mai faci?, Ce mai zici?* care nu au rolul decât de a menține discuția.

STILURILE

1. Definiția stilului

- Felul personal de a se exprima al unei persoane- în accepția curentă;
- Mod particular de folosire a resurselor limbii în diverse domenii de activitate - în accepția lingvistică;
- Ansamblul mijloacelor folosite pentru a obține efecte artistice - în accepție literară.

2. Calități generale:

- *Claritatea* – exprimarea clară, logică, coerentă a gândurilor, a sentimentelor și a ideilor. Ea se obține prin folosirea unor cuvinte al căror sens este consacrat și prin evitarea termenilor prea specializați, rari, echivoci, a construcțiilor pleonastice, echivoce, paradoxale. Presupune absența ambiguității, respectarea topicii normale, transmiterea mesajului într-o manieră explicită.
- *Corectitudinea* – respectarea normelor limbii literare în organizarea comunicării (gramaticale, ortografice, ortoepice și de punctuație);
- *Concizia* – se referă la construcția textului. În acest sens este bine ca textul să aibă fraze scurte, să exprime o singură idee într-o frază, să evite perifrazele și cuvintele inutile, să respecte principiul economiei în exprimare, să se folosească enunțuri adecvate lungimii informației de transmis.
- *Precizia*- utilizarea riguroasă a termenilor adecvați tipului de mesaj în organizarea enunțurilor și în sintaxă / selectarea în mod exact a mijloacelor lingvistice în vederea unei recepționări corecte a mesajului; expunerea directă a ideilor, fără divagații sau exprimări colaterale.

- *Proprietatea* – utilizarea mijloacelor adecvate (cuvinte, forme, structuri, sensuri) pentru exprimarea gândurilor și sentimentelor. Ea vizează concordanța între intenție și expresie. Proprietatea termenilor presupune cunoașterea sensurilor primare, derivate, figurate ale cuvintelor. Fiecare stil funcțional impune utilizarea anumitor termeni și sintagme care îi sunt specifici.
- *Puritatea* – constă în utilizarea cuvintelor și a expresiilor sau locuțiunilor consacrate de uzul general al limbii și în evitarea exceselor neologice, arhaice sau regionale.

3. Calități particulare:

- *Eufonia* – se realizează în mod deosebit în textul poetic prin rimă, ritm și metru. În alt tip de text eufonia se realizează prin aranjarea cuvintelor de așa manieră, încât ele să aibă o sonoritate armonioasă, dar și din evitarea cacofoniilor, a sunetelor neplăcute.
- *Oralitatea* – este calitatea stilului unor texte literare de a părea vorbit și este caracterizată de prezența unor cuvinte, expresii, zicători populare, a interjecțiilor (onomatopeelor), vocativelor, imperativelor, dativului etic, termenilor argotici, a unor enunțuri exclamative și interogative, prezența unor forme ale vorbirii familiare sau în schimburi de persoane gramaticale ale vorbirii. Într-un text literar, oralitatea se manifestă ca aparență de dialog între narator-receptor.
- *Originalitatea* – se opune stilului banal, permite personalizarea textului. Ea depinde de varietatea formulărilor și tipurilor de frază, ponderea figurilor de stil, a imaginilor.
- *Variația stilistică* – se referă la trecerea de la un registru stilistic la altul.
- *Cursivitatea* – se obține printr-o exprimare fluentă, firească.
- *Simplitatea* – rezultă din întrebuițarea unor structuri sintactice obișnuite, cu o largă circulație în limbă, dar care nu dăunează profunzimii ideilor.
- *Naturalețea* – se obține printr-o exprimare firească, lipsită de afectare.
- *Finețea* - presupune exprimarea subtilă a ideilor, care obligă cititorul la efortul descifrării sensurilor aluzive.
- *Simetria* unui text se remarcă prin reluarea unor procedee artistice și prin plasarea similară a unor sintagme sau enunțuri.

4. Registrele stilistice reprezintă variantele pe care limba română le dobândește în funcție de situația de comunicare. Pe lângă *limba literară-registrul standard-*, care reprezintă aspectul cel mai îngrijit al limbii, pot fi identificate și alte registre stilistice:

- **Registrul familiar/colocvial** – caracteristic limbajului cotidian, preponderent oral.
- **Registrul popular** – preponderent în spațiul rural, are drept principală caracteristică oralitatea.
- **Registrul regional** – variantă a limbii specifică unei anumite regiuni sau arii geografice.
- **Registrul arhaic** – variantă a limbii care constă în întrebuițarea unor forme lingvistice învechite.
- **Registrul argotic** – folosit de grupurile sociale marginale (răufăcători, pușcăriași), dar și de vorbitorii care vor să facă paradă de non-conformism (elevi, studenți etc.) și având drept caracteristică principală hiper-expresivitatea.
- **Jargon** – variantă a limbii, delimitată mai ales după criterii sociale, culturale sau profesionale ca limbaj specializat. Poate fi considerat jargon orice limbaj tehnic cu o

terminologie de specialitate. În acest sens, putem vorbi de jargonul medicilor, al juriștilor, al informaticienilor etc.

CONECTORI

Și, de asemenea, adică, în plus, ca și, mai degrabă, la fel ca și, la asta se mai adaugă, acest lucru amintește de, sau...sau, nici...nici, fie...fie, numai dacă, cu excepția, excepție face, acest fapt exclude, acest fapt diferă de,...este incompatibil cu, dar, ori, cu toate acestea, prin opoziție cu, în sens contrar, în loc de, chiar dacă, împotriva, în ciuda, acest lucru contrazice, pentru că, deoarece, fiindcă, iată de ce, din moment ce, din cauză că, prin urmare, rezultă că, de aici decurge că, încât, deci, dacă...atunci, cu cât...cu atât, în consecință, deci, acest fapt implică, drept urmare, în primul rând, î, al doilea rând, în cele din urmă etc.

STILURI FUNCȚIONALE

1. STILUL ȘTIINȚIFIC

Realizează comunicarea în domeniile științei și tehnicii. Cuprinde articole științifice, lucrări, cercetări de specialitate scrise de persoane creditabile în domeniul științific. Textele urmăresc să exploreze, să explice, să argumenteze.

CARACTERISTICI: - respectarea calităților generale ale stilului;

- funcția specifică limbajului: referențială;

- respectă proprietatea termenilor;

- folosește terminologia consacrată specialității;

- se folosesc multe neologisme;

- folosirea termenilor monosemantici, definiți în prealabil pentru a evita ambiguitatea;

- utilizarea citatului ca punct de plecare, argument sau material demonstrativ;

- prezența digresiunilor incluse în comunicare sau introducerea lor sub formă de note, observații, adnotări în subsolul paginii;

- succesiunea întrebare-răspuns ca modalitate de construcție a discursului științific;

- frecvența termenilor de circulație universală;

- la nivel morfologic, se remarcă substituirea persoanei I sg. cu persoana I pl.(pluralul autorului, pluralul academic), utilizarea infinitivului cu valoare de imperativ (în observații și note);

- la nivel sintactic, predomină propozițiile principale;

- comunicarea este structurată pe capitole, paragrafe, iar la nivel stilistic, cuprinde o serie de construcții specifice, antiteze;

- conform tipului de discurs: *nonficcional, argumentativ, descriptiv, explicativ*;

- conform relației E-R: emițătorul poate fi specializat (chimist, sociolog, fizician, psiholog etc.); receptorul este specializat sau nespecializat;

- conform funcției mesajului (scop): *informare, educare*;

- conform încărcăturii emoționale a mesajului: *critic, polemic, neutru*.

APLICAȚIE:

Așadar, interesul pentru analiza câmpurilor lexico-semantice este justificat de aspecte teoretice, metodologice, pe de o parte, și aplicative, pe de altă parte. Astfel, compararea aceluiași câmp semantic în două sau mai multe limbi diferite pune cu claritate în evidență diferențele de sens și de lexicalizare (semne deosebite, cuvinte inexistente și opoziții diferite de la o limbă la alta). Sesizarea acestor diferențe interesează atât tipologia limbilor, cât și învățarea lexicală dintr-o limbă sau din diferite limbi. Niciun vorbitor nu dispune cu ușurință de întreg inventarul unui câmp semantic. În schimb, după descrierile științifice se pot valorifica rezultatele pe diverse căi, lexicografice sau didactice.

(Angela Bidu-Vrânceanu, *Câmpurile lexico-semantice*, în revista *Limba și literatura română*)

- a. Menționează tema și scopul comunicării.
 - b. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care a fost redactat textul.
 - c. Motivează faptul că fragmentul face parte dintr-un text argumentativ.
 - d. Precizează funcția discursului.
-
- a. **Tema** este analiza câmpurilor lexico-semantice, iar **scopul** este de *informare* centrată pe un subiect precis: importanța analizei câmpurilor lexico-semantice pentru cunoașterea unei limbi. Există și scopul *educativ* în măsura în care textul este folosit în procesul învățării în orele de limba română și de limbi străine.
 - b. Textul aparține **stilului științific** deoarece: terminologia utilizată are sens denotativ cu aplicație în lingvistică: *câmp semantic, lexicalizare, lexicografic etc.*; respectă calitățile generale ale stilului; terminologie de specialitate; neologisme: *oposiție, sesizare, didactic*; monosemantism; substantive abstracte: *învățare, analiză, evidență*; fără digresiuni și figuri de stil.
 - c. Textul este argumentativ deoarece transmite informații științifice pe baza unor raționamente argumentate, folosind în acest sens **conectori specifici**: *asfel, așadar, pe de o parte, pe de altă parte, în schimb, atât...cât și*. **Structura** este specifică unui astfel de text; ca particularitate, textul începe cu concluzia: *Așadar, interesul pentru analiza câmpurilor lexico semantice este justificat*. Urmează formularea tezei: *de aspecte teoretice, metodologice, pe de o parte, și aplicative, pe de altă parte*. Teza are două dimensiuni marcate prin conectori specifici: *pe de o parte, pe de altă parte*. **Tehnica** de argumentare este *deductivă*. (alte tipuri: tehnică descriptivă, explicativă)
 - d. Funcția discursului este **referențială**. Emițătorul este specializat- respectiv o lingvistă-, receptorul nu este numit explicit, dar poate fi și el specializat (tot un lingvist) sau nespecializat (elevi, profesori sau oricine este interesat de această temă). Mesajul este neutru din punct de vedere al implicării afective. Textul este nonficcional.

2. STILUL OFICIAL JURIDIC-ADMINISTRATIV

Îndeplinește funcția de comunicare în sfera relațiilor oficiale: administrație, justiție, diplomație. Stilul oficial **juridic** cuprinde domeniul legislativ: articole de lege, Constituția, Codul penal, Codul muncii etc., texte elaborate de organul judiciar (set de legi). Stilul oficial **administrativ** cuprinde domeniul legislativ, administrativ, texte elaborate de organul administrativ (set de documente).

CARACTERISTICI:

- respectarea calităților generale ale stilului;
- funcție referențială;
- respectarea normelor limbii literare la toate nivelurile;
- obiectivitate și caracter impersonal (expresivitate neutră);
- modul de exprimare este formal;
- conținut normativ;
- enunțuri clare, lipsite de ambiguitate;
- inventar lexical cu termeni clar definiți;
- prezența clișeeleor; pentru stilul juridic, clișeele indică atitudinea necesară: *se completează cu majuscule, se scrie numai în chenarul albastru, se va completa, se scrie cu litere de tipar etc.*; formule de adresare, introductive, de încheiere;
- prezența formulelor fixe este mai mare în stilul administrativ decât în cel juridic: cerere, telegramă, adeverință, CV, proces-verbal, dare de seamă, memoriu, declarație etc.;
- respectă proprietatea termenilor;
- folosește terminologia de specialitate;
- accesibil, clar, precis;
- folosește neologisme;
- în raport cu realitatea, mesajul este preponderent denotativ;
- conform relației E-R: **pentru juridic:** emițător specializat, adică organul legislativ; emițătorul dă receptorului instrucțiuni în legătură cu modul în care trebuie înțeles textul. Instrucțiunile sunt realizate prin mijloace lexicale (*trebuie, e obligatoriu, e interzis*) sau prin mijloace formale *art.: 1,2*. Receptorul este de obicei specializat- cel care trebuie să aplice legea, dar și nespecializat- cel care vrea să cunoască legea. **Pentru administrativ:** emițător specializat, adică organul legislativ; receptorul, de obicei specializat- cel care trebuie să aplice legea;
- conform funcției mesajului/scopul: **pentru juridic-informare, educare; pentru administrativ- conativă;**
- conform încărcăturii emoționale a mesajului: neutru, prohibitiv;
- respectarea unor reguli de prezentare grafică;
- structurarea enunțului pe alineate, paragrafeși articole numerotate pentru asigurarea clarității;
- la nivel morfologic, apar frecvent: expresiile verbale impersonale, verbele impersonale ca sens și unipersonale ca formă, infinitivul și viitorul cu valoare de imperativ *a se vedea, va duce la îndeplinire*, reflexivul impersonal *se convoacă*, adverbe și locuțiuni adverbiale de tipul *în mod necesar; de regulă, în mod obligatoriu*, anumite prepoziții și locuțiuni prepoziționale: *în calitate de, în scopul, pe baza, în vederea, cu privire la, referitor la... etc.*;
- la nivel sintactic, se remarcă elipsa predicatului și/sau a verbului copulativ *accesul interzis, fumatul interzis*, iar coordonarea în frază devine principalul mijloc de organizare a conținutului.

APLICAȚIA I

Art.4- (1) Învățământul are ca finalitate formarea personalității umane, prin:

a) însușirea cunoștințelor științifice, a valorilor culturii naționale și universale;

- b) formarea capacităților intelectuale, a disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe umaniste, științifice, tehnice și estetice;
- c) asimilarea tehnicilor de muncă intelectuală, necesare instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți;
- d) educarea în spiritul educării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și al toleranței, al schimbului liber de opinii;
- e) cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice, a respectului pentru natură și mediul înconjurător;
- f) dezvoltarea armonioasă a individului prin educație fizică, educație igienico-sanitară și practicarea sportului;
- g) profesionalizarea tinerei generații pentru desfășurarea unor activități utile, producătoare de bunuri materiale și spirituale.

(Legea Învățământului)

- a. Precizează elementele situației de comunicare din textul dat: emițător, receptor, context.
 - b. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care este redactat textul dat.
 - c. Precizează tema și scopul comunicării în textul de mai sus.
 - d. Numește două calități generale prezente în text.
 - e. Argumentează apartenența fragmentului dat la unul dintre cele două tipuri de text: literar sau nonliterar.
-
- a. **Emițătorul** este specializat: instituția care dă legile. Ideea specializării este susținută de titlu, *Legea Învățământului*, și de structuri formale tipice: art.4, paragrafele notate cu a), b), c). **Receptorul** este specializat, respectiv cel care aplică legea, dar și nespecializat, adică cetățeanul care citește legea. **Contextul** social este învățământul.
 - b. **Stilul funcțional** este cel **oficial juridic**, utilizat în relații oficiale, de natură juridică. Este un text juridic, fiindcă are caracter de lege și induce un anumit tip de comportament din partea celor care lucrează în domeniu. (Vezi și caracteristicile pentru a justifica.)
 - c. **Tema** este finalitatea învățământului. **Scopul** este de a informa. **Mesajul** este preponderent denotativ, se adresează rațiunii și este lipsit de componentă afectivă. Neutralitatea mesajului rezultă din tipul de informații furnizate.
 - d. **Două calități generale** prezente în text sunt *claritatea, precizia, accesibilitatea*.
 - e. **Discursul** este **nonfictiional**, deoarece predomină cuvintele cu sens denotativ: *științifice, intelectuale, libertăți, dezvoltare etc*; este obiectiv și impersonal. Textul este descriptiv. Primul paragraf enunță tema; următoarele enunțuri inventariază modalitățile de atingere a scopului propus. Fragmentul aparține capitolului introductiv.
 - f. Exprimă-ți opinia despre importanța uneia dintre finalitățile învățământului, în formarea personalității umane.

APLICAȚIA II

Disciplina limba și literatura română are un rol deosebit de important în formarea personalității elevilor, în formarea personalității elevilor, în formarea unor deprinderi și abilități necesare „pentru a face față cerințelor societății și economiei bazate pe cunoaștere și pentru a le facilita accesul post-școlar la învățarea pe toată durata vieții”. (Memorandumul asupra învățării permanente, 2002)

Pe parcursul învățământului obligatoriu, elevii trebuie să-și formeze în primul rând competențele de comunicare indispensabile, în lumea contemporană, pentru orice tip de activitate

profesională: să se exprime corect, clar și coerent în limba maternă, să înțeleagă și să producă mesaje orale și scrise, în diverse situații de comunicare.

Studiul limbii și al literaturii române are de asemenea o contribuție esențială la formarea unei personalități autonome a elevilor, capabile de discernământ și de spirit critic, apte să-și argumenteze propriile opțiuni, dotată cu sensibilitate estetică, având conștiința propriei identități culturale și manifestând interes pentru varietatea formelor de expresie artistică.

(Programa de limba și literatura română)

- a. Precizează tema și scopul comunicării în textul de mai sus.
 - b. Motivează încadrarea fragmentului în stilul administrativ.
 - c. Prezintă importanța studierii în școală a disciplinei limba și literatura română, referindu-te numai la informațiile din fragmentul dat.
 - d. Numește tipul de discurs din text.
-
- a. **Tema** este rolul disciplinei în formarea personalității elevilor, **scopul** de informare și educativ, **funcția** referențială.
 - b. Vezi caracteristici!
 - c. Opinia ta!
 - d. Discursul este **nonfictiv, descriptiv**. Predomină termenii cu sens denotativ: *programa, studiul, competențe*. Primul alineat fixează problema; apoi este fixat scopul disciplinei; următorul alineat descrie finalitățile studiului învățământului obligatoriu; ultimul descrie rolul studiului limbii și literaturii în formarea personalității elevilor.

3. STILUL PUBLICISTIC (JURNALISTIC)

Asigură funcția de mediatizare, de informare asupra evenimentelor politice, sociale, economice, culturale, științifice, sportive și de influențare a opiniei publice.

CARACTERISTICI: - respectarea calităților generale ale stilului;

- funcțiile comunicării au o natură informativă și una afectivă;
- funcția conativă / persuasivă;
- respectarea, în general, a normelor limbii literare;
- utilizarea citatului, în mod frecvent, din surse directe și verificate;
- cultivarea unui limbaj accesibil tuturor categoriilor sociale;
- apelul la mijloace extralingvistice în vederea finalizării unui mesaj: fotografie, caricatură, schemă, tabel;
- adoptarea unor titluri șocante, formulări stereotipe, construcții eliptice pentru a stimula interesul cititorilor;
- folosirea figurilor de stil, a digresiunilor, a unei tonalități polemice;
- o varietate remarcabilă de forme: apel, articol, comentariu, comunicat, convorbire, corespondență, cronică, declarație, editorial, foileton, interviu, manifest, masă rotundă, reportaj, știre.

APLICAȚIA I

Paxeladin: se dă la tuse (slogan publicitar pentru un medicament contra răcelii)

Mulțumim pentru creditul acordat (slogan publicitar pentru o bancă)

Radio de pici (slogan publicitar pentru un post de radio condus de copii)

- a. Explică relația dintre emițător și receptor în situațiile de comunicare date, pornind de la conținutul fiecărui slogan.
- b. Prezintă procedeele lingvistice care au drept scop influențarea publicului, folosite în fiecare din cele trei texte.
- c. Alege sloganul publicitar care ți s-a părut cel mai reușit și motivează-ți opțiunea.

a. Reclamele sunt discursuri făcute de o instituție specializată la cererea unui client. În cazul acestui tip de discurs nu interesează autorul. Reclamele care apar pe suport video sau pe suport de hârtie pot avea în colțul din stânga, jos numele firmei de publicitate. În ceea ce privește titlul, acesta poate fi asimilat sloganului, numelui produsului sau serviciului ori unei calități a acestuia.

În cazul anunțurilor sau al reclamelor publicitare, **relația emițător/receptor** este vizibilă pe mai multe paliere. Un prim palier este emițător (client) / receptor (lansatorul de publicitate). În acest context, ambii trebuie să fie specializați, în mod deosebit lansatorul. Pe un al doilea palier se situează relația emițător (lansator) / receptor (agenție publicitară), unde din nou specializarea este obligatorie. Al treilea palier este la nivelul distribuției, unde emițătorul (agenția de publicitate) transmite mesajul receptorului (consumatorul). Din acest moment specializarea celui din urmă nu mai este obligatorie. La acest palier, mesajul trebuie să îndeplinească **funcția de persuasiune/conativă**. În cazul reclamelor de mai sus, receptorul nu este neapărat specializat, respectiv medic sau bolnav, să aibă nevoie de credit sau să fie bancher, să agreeze emisiunile radiofonice, sau să fie patronul unui post de radio. Dimpotrivă, receptorul trebuie să fie o persoană neutră, care alege din suma produselor sau a serviciilor oferite pe acela căruia i se face reclamă.

b. Tipul de discurs depinde de suportul publicitar. Tehnica companiei publicitare prin presă se axează pe influențarea prin cuvânt. Discursul reclamelor se situează la granița dintre nonficcional și ficțional, fiindcă o parte a discursului folosește **termeni cu sens denotativ** (partea care se referă strict la produs sau serviciu), iar o altă parte (prin care produsul sau serviciul este mediatizat) folosește un **discurs ficțional**: *jocuri de cuvinte, omonime dezambiguate în context, metafore etc.* Funcția este **conativă**.

Specific reclamelor comerciale este discursul scurt, centrat pe calitatea produsului sau serviciului mediatizat.

Prima reclamă este un slogan publicitar pentru un medicament contra răcelii. **Tema** este utilitatea medicamentului. Sugerarea caracteristicii se face folosind *un reflexiv (se dă)* aflat la intersecția între serios (este recomandat de medic în caz de tuse) și ludic (atacă tusea). Din punct de vedere *lexical*, sloganul se bazează pe polisemantismul lui **a da** (*a se administra/ a ataca*).

A doua reclamă este un slogan publicitar pentru o bancă. Ea este compusă dintr-o propoziție dezvoltată, afirmativă, enunțiativă. Aici efectul este obținut prin *ambiguitatea intenționată* în ceea ce privește subiectul verbului *mulțumim*, verb la persoana I plural (noi-colectivul lucrătorilor de la bancă, noi-beneficiarii creditului), și *omonimia* cuvântului *credit* (*încredere* din partea beneficiarilor, *suma de bani împrumutată* din partea băncii pentru beneficiari).

A treia reclamă este pentru un post de radio condus de copii. Ea funcționează ca un anunț. Efectul publicitar este obținut prin *omonimia* cuvântului *pici* (copil mic, verbul „a pica” la persoana a II-a singular, în expresie, *de pici* are sensul de „admirație”, „uimire”). În acest context, sloganul *radio de pici* are două sensuri: sensul prim/denotativ: radio pentru copii mici, și sensul secund/conotativ: un post de radio uimitor.

c. Motivarea opțiunii. (Reclamele au încărcătură afectivă prin chiar finalitatea lor. Funcții: publicitară, dar și informativă.)

APLICAȚIA II

Dincolo de pod, România, 1975, dramă. Adaptare după romanul **Mara** de Ioan Slavici. Regie: Mircea Veroiu. Cu: Leopoldina Bălănuță, Florin Zamfirescu, Mircea Albulescu. Distribuția, impecabil alcătuită și condusă, prilejuiește unor excelenți actori veritabile bijuterii interpretative chiar în roluri miniaturale: Irina Petrescu, interiorizată și cerebrală, Florina Cercel, frumoasă, Ion Caramitru, în cea mai cizelată compoziție a lui.

Revista (Șapte seri)

- a. Menționează tema textului și scopul comunicării.
 - b. Prezintă două dintre calitățile generale/particulare ale stilului, identificabile în text: claritate, proprietate, precizie, concizie, corectitudine; variație stilistică, eufonie, cursivitate, oralitate.
 - c. Motivează interesul/dezinteresul tău de a viziona filmul.
- a. **Tema** este prezentarea filmului „Dincolo de pod”, iar **scopul** este de informare și cu intenția de persuasiune. Textul este la limita dintre denotativ și conotativ. Prin dimensiunea informativă, textul este denotativ. Enunțurile sunt scurte, eliptice. Dimensiunea afectiv-publicitară este însă într-un registru conotativ datorită numărului mare de calificative utilizate. Pentru a avea efect persuasiv mai puternic, adjectivalele sunt antepuse. **Funcția** este conativă.
 - b. **Corectitudine:** enunțurile sunt alcătuite corect din punct de vedere gramatical; prima parte este alcătuită din enunțuri scurte, eliptice, informative, a doua parte este alcătuită dintr-un enunț explicativ, lung, dezvoltat, afirmativ, cu mulți termeni laudativi.

Accesibilitate: în text sunt folosite cuvinte din vocabularul fundamental: *adaptare, film, roman, rol*.

c. Varianta **pro**:

Aș dori să vizionez filmul deoarece subiectul său și în special anumite detalii menționate în prezentarea filmului îmi stârnesc curiozitatea. Și, nu în ultimul rând, datorită relației subtile care se stabilește între o carte și filmul care o ecranizează.

Deși cunosc subiectul filmului, care este, așa cum se menționează în prezentare, ecranizarea romanului „Mara” de Slavici, pe care l-am pregătit pentru examenul de bacalaureat, mă interesează viziunea regizorală a lui Mircea Veroiu, asta pentru că se știe că orice ecranizare adaugă ceva subiectului cărții și pierde ceva din subiect, datorită subiectivității receptorului, sau regizorului.

De asemenea îmi atrage atenția distribuția; filmul distribuie actori străluciți: Leopoldina Bălănuță, Florin Zamfirescu, Mircea Albulescu, Irina Petrescu *interiorizată și cerebrală*, Florina Cercel *frumoasă*. Și apoi ar fi dificil să nu-mi doresc să văd asemenea film deoarece Ion Caramitru este actorul meu preferat.

Și în ultimul rând îmi atrage atenția titlul, *Dincolo de pod*. Imaginea focalizează un aspect esențial din lumea lui Slavici, și anume relația, mediată aici metaforic de pod, între români, unguri și sași, între vecini, între membrii aceleiași familii.

Varianta **contra**:

Dacă trebuie să mă ghidez doar după informațiile oferite de textul preluat din revista „Șapte seri”, mărturisesc că n-aș dori să vizionez filmul, deoarece subiectul său și în special anumite detalii menționate în prezentarea filmului nu îmi stârnesc curiozitate. Un alt motiv ar fi că nu am o părere foarte bună despre filmele care ecranizează cărți.

Dincolo de pod este ecranizarea romanului „Mara”, pe care l-am pregătit pentru bacalaureat, deci știu subiectul filmului foarte bine, știu de asemenea și nenumărate opinii critice consacrate acestui roman: prezintă lumea ardelenescă, relațiile stabilite în lumea satului, povestea de iubire dintre Persida și Națl, puterea unei femei care-și crește singură copiii. Filmul este destul de vechi, aproape sigur alb-negru, de aceea nu cred că prezintă subiectul recurgând la efecte speciale, care poate mi-ar atrage atenția.

Al doilea motiv ar fi că la vârsta mea și în ziua de azi cred că e mai plăcut să vezi comedii și filme de acțiune. Filmele românești sunt prea metaforice, prea complicate și nuanțate. Titlul, aproape sigur e o metaforă. E o problemă de gust. Mi-ajunge că am citit romanul.

Un ultim motiv pentru care nu m-aș duce la film este că nu am mare încredere în revista „Șapte seri”. Ese prea neutră, prea neimplicată, prezintă prea uniform toate filmele, ca să mă poată convinge.

Deci, nu m-aș duce la film pentru că e vechi, are un subiect pe care îl cunosc și nu-i creditez pe cei care fac publicitate acestui film. Dacă n-aș fi citit cartea și ar fi fost înainte de examenul de bacalaureat, poate lucrurile ar fi stat altfel.

APLICAȚIA III

Am avut dintotdeauna o fascinație pentru citit și pentru scris .

Nimeni din familia mea nu-și amintește cine și când m-a învățat literele. În orice caz, când eram în clasa întâi, le știam deja. Îmi place să cred că le-am deprins spontan, de la sine. Pe la cinci-șase ani, citeam orice „text” care-mi cădea sub ochi: afișe, reclame, titluri, fluturași electorali (în 1946!), lozinci etc. Nu neapărat ziare sau cărți, la vârsta aceea. Cititul a început a fi, probabil, un exercițiu de silabilizare menit a mă face să ghicesc cuvintele scrise. Un joc. Cred că asta mă și amuza și mă determina să continuu. Nu m-am plictisit niciodată să citesc. Fără scop precis, uneori, și fără întrerupere. Și astăzi citesc în autobuz ori în tren, iar dacă n-am ce, mă uit pe fereastră și citesc inscripțiile de pe stâlpi sau de pe case. Otreime din viață mi-am petrecut-o citind, altă treime, dormind și ultima, ocupându-mă de toate celelalte lucruri cotidiene. [...]

Ca și cititul, scrisul trăiește din diferență. Nu citim toți aceeași carte, nu scriem toți aceeași carte. Nici măcar nu citim, nu scriem de fiecare dată aceeași carte. Cititul și scrisul sunt un act pur individual, ca o amprentă. Ne prelungim în ele ființa cea mai originală sau, poate, acea parte din ființa noastră care este unică și irepetabilă. Spune-mi ce citești, ce scrii, ca să-ți spun cine ești.

(Nicolae Manolescu, articolul *Spune-mi ce citești, ce scrii, ca să-ți spun cine ești*)

- a. Menționează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității.
 - b. Identifică în text două argumente prin care autorul își susține afirmația inițială.
 - c. Comentează titlul articolului, prin referire la textul dat sau la propria experiență.
-
- a. Textul este nonficțional. Are elemente de confesiune. Este o confesiune, fiindcă în text sunt ușor identificabile mărci ale subiectivității: folosirea persoanei I (*am avut, nu știu*), opinii personale clar exprimate (*îmi place să cred*), date biografice (*pe la cinci-șase ani, în 1946*), amintiri din trecut referitoare la viața privată (*Nimeni din familia mea nu-și amintește cine și când m-a învățat literele*). Este un text care se apropie de domeniul științific prin tematică și prin modul de construire a discursului. În acest sens poate fi considerat un text reflexiv.
 - b. Afirmația inițială este susținută prin evenimente din viața personală printr-o incursiune subiectivă în trecut, apoi tot prin referire la viața personală, dar cu un caracter continuu, fiind regăsibil din trecut până în prezent. (selectezi și citezi pasajele) .

- c. Titlul sintetizează **tema** articolului: lectura și scrierea ca definiție a sinelui. El este o parafrază a unui proverb: *Spune-mi cu cine te-nsoțești, ca să-ți spun cine ești*, prin care autorul articolului face din lectură un instrument de comunicare și de cunoaștere.
- d. **Funcția** : conativă/persuasivă, dar și de informare, la care se adaugă și cea educativă. Textul se află la intersecția între stilul beletristic/ eseistic (prin maniera subiectivă de tratare a temei, cu apelul la experiența personală, cu evocarea trecutului personal) și stilul publicistic prin temă și prin faptul că este un articol, prin efectul de convingere. Mesajul este emoțional, făcând apel la afectivitate.

APLICAȚIA IV

Tita Chiper: Stimată Sașa Constantinescu, nu cumva aveți nostalgia „doamnei T.”, eroina lui Camil Petrescu? Romanul „Patul lui Procust” nu se poate să nu fi fascinat o absolventă de Filologie care se ocupă acum de comerțul cu obiecte de artă.

Sașa Constantinescu: Așa privind lucrurile, ar fi trebuit să am multe nostalgii. Niște obiecte vechi te pot duce cu gândul, știu eu, și la interioarele bucureștene de acum un secol și mai bine, din „Ciocoi vechi și noi”, și la saloanele din romanele Hortensiei Papadat-Bengescu, și la „Bietul Ioanide” sau la „Scrinul negru”. E drept, am numit galeria de artă pe care o conduc „Curtea Veche”, pentru că se află situată într-o arie în care se pot imagina cu ușurință plimbările și aventurile nocturne ale acelor rafinați decăzuți din romanele lui Mateiu Caragiale.

(Tita Chiper, *Supraviețuirea unei atmosfere*, interviu cu Sașa Constantinescu)

- a. Precizează tema fragmentului citat.
 - b. Prezintă particularități ale comunicării orale în conversație, existente în textul dat.
 - c. Prezintă particularități ale registrului stilistic din textul dat.
- a. Interviul este realizat cu scopul de a obține un set de informații de la o persoană avizată. **Tema** este modul în care se raportează la o galerie de artă o absolventă a Facultății de Filologie.
 - b. Textul este nonficțional, într-un limbaj preponderent emoțional. Conținutul este structurat pe modelul întrebare-răspuns. Relația emițător-receptor este biunivocă. Apar mărci ale oralității: adresare directă, *stimată Sașa Constantinescu*, sintagmele care însoțesc exprimarea opiniei: *așa privind lucrurile, știu eu, e drept* (e vizibilă funcția fatică a mesajului). Are funcție estetică și funcție educativă.
 - c. Registrul stilistic este cel colocvial. Acesta îndeplinește funcția de comunicare în sfera relațiilor particulare, presupune o exprimare mai puțin riguroasă, dar corectă d.p.d.v.d gramatical, are o încărcătură afectivă și o naturalitate a exprimării.

4. STILUL BELETRISTIC / ARTISTIC

Se manifestă în sfera esteticului; se opune celorlalte stiluri funcționale prin scopul pe care-l are autorul, prin conținutul enunțării, prin tipul de informație transmis, prin mijloacele de comunicare utilizate. Cuprinde operele literare în proză, versuri și operele dramatice. Tot aici mai pot fi incluse eseurile, jurnalele, memoriile, amintirile.

CARACTERISTICI:

- libertatea pe care autorul și-o poate lua în raport cu normele limbii literare;

- contrastul între sensul denotativ și sensul conotativ al cuvintelor-în special în poezie, prin modul neobișnuit în care se folosesc cuvintele;
- caracterul individualizat al stilului;
- unicitatea și inovarea expresiei;
- bogăție lexicală d.p.d.v.d. statistic;
- sensuri multiple ale aceluiași cuvânt;
- înglobează elemente din toate stilurile funcționale, dar și din afara limbii literare: arhaisme, regionalisme, elemente de argou, elemente de jargon;
- mesajul are **funcție poetică**, centrată asupra lui însuși, asigurându-i acestuia o structură care îl face perceptibil la nivelul formei și adesea ușor de fixat în memorie. Prin funcția poetică, un mesaj nu mai e un simplu instrument, un vehicul pentru informație, ci un text interesant în sine: plăcut, frumos, obsedant, amuzant etc. Pregața mesajului e produsă de simetrii, repetiții, rime, ritm, sensuri figurate etc. Funcția poetică se manifestă și în vorbirea curentă, în expresii și locuțiuni populare, în sloganuri, proverbe etc.
- calități generale și particulare: claritate, proprietate, corectitudine, precizie, puritate, **eufonie**, **oralitate**, **originalitate**, **expresivitate**, **ambiguitate**, **sugestie**, **varietate stilistică**;

APLICAȚIE

ACTUL I, Scena 3

Chirița, Guliță, Șarl, Safta, Ion. (Ion vine alergând dintre culisele din dreapta. Ceilalți ies din casă și se cobor în cerdac.)

GULIȚĂ: *Cine mă cheamă?... Nineaca!*

SAFTA: *Ce este?... Ce este?*

ȘARL: *Qui diable?... Ah, madame!...*

ION: *Aud, cucoană... Iaca, ia...*

CHIRIȚA: *Da' veniți azi de ma coborâți de pe cal... Ce, Doamne iartă-mă! Ați adormit cu toții?* (Ion se pune dinaintea calului și-l apucă de zăbale ca să-l ție. Ceilalți se adună împrejurul Chiriței.)

GULIȚĂ: *Ba nu, nineacă... dar învățam Telemac cu monsiu dascalu.[...]*

CHIRIȚA: *Quel bonheur! Gugulea nineacăi!... Auzi ce spune monsiu Șarla?... Zăce că ai să vorbești franțuzăște ca apa... N'est-ce pas, monsieur Charles, Qu'il parlera comme l'eau?*

ȘARL: *Comme?... Ah, oui, oui... vous dites comme ca en moldave... Oui... oui.*

CHIRIȚA: *Da' ian să-i fac eu un examen... Guliță, spune nineacăi, cum să chiamă franțuzăște furculiță?*

GULIȚĂ: *Furculision.*

CHIRIȚA: *Frumos... Dar friptură?*

GULIȚĂ: *Fripturision.*

CHIRIȚA: *Prea frumos... Dar învărtita?*

GULIȚĂ: *Invarțion.*

CHIRIȚA: *Bravo... Guliță! ... Bravo, Guliță!... (Îl sărută.)*

ȘARL: (în parte, furios) *Gogomanition, va!...*

(Vasile Alecsandri, *Chirița în provinție*)

- Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care este redactat textul dat.
- Precizează tema textului de mai sus.

c. Prezintă-ți opinia în legătură cu textul și personajul principal.

a. Textul aparține stilului **beletristic**, având următoarele caracteristici: funcție estetică, poetică; bogăție lexicală; caracter individualizat al stilului; elemente de argou; oralitate; originalitate; expresivitate; emoțional; ficțional; nu trimite la un referent care are corespondent în realitate; unicitate și inovarea expresiei; funcție de divertisment și funcție educativă.

Textul aparține genului dramatic și este construit, exclusiv, pe tehnica dialogului între mai multe personaje care devin, pe rând, emițători. **Contextul** este reprezentat de împrejurările în care se întâlnesc personajele și în care acestea evoluează, respectiv sosirea Chiriței și „verificarea” pe care acesta o face fiului ei, pentru a se convinge de „progresul” acestuia în învățarea limbii franceze.

Aparținând genului dramatic, textul respectă rigorile de compoziție specifice: formă dialogată, existența didascalilor sau a indicațiilor scenice, precum și derularea rapidă și cronologică a acțiunii. Nota dominantă a acestui text este efectul comic, rezul tat din discrepanța dintre aparență și esență, dintre ceea ce sunt personajele în realitate și ceea ce vor ele să pară. Limbajul este unul comic, folosit intenționat de scriitor pentru a evidenția profilul unei lumi pseudocivilizate, dar și pentru a contura portretul personajelor piesei, în special pe cel al Chiriței. Limbajul ei împestrit, dar plin de savoare, o caracterizează, o prezintă în esența ei: superficială, cu o spoială de cultură, o snoabă. Pretențiile Chiriței de cunoaștere a limbii franceze, împreună cu cei din familie, sunt spulberate de „verificarea” pe care o face fiului ei, Guliță, pentru a ilustra că vorbește franceza *come l'eau*. Numele personajelor sugerează, de asemenea, diferența dintre aparență și esență.

b. Tema textului este demascarea parvenitismului, a snobismului.

c. Fragmentul de față aduce în prim-plan, în mod comic, fizionomia unei societăți ahtiate după parvenire, gata oricând să împrumute modele occidentale doar pentru a fi în pas cu moda și cu obiceiurile rafinate ale societății înalte. De fapt, printre rânduri, se conturează drama unei societăți care nu-și mai regăsește identitatea, căutând, fără discernământ, modele de urmat.

Chirița este un personaj special creat pentru a da contur unei societăți fără orizont. Este caricaturală, cu trăsături îngroșate, plină de fumuri, dar devine simpatică prin firea ei volubilă și slăbiciunea față de Guliță, fiul fără personalitate. Astfel, textul este o imagine concretă a unei perioade în care cultura română încă își căuta modele.

5. STILUL COLOCVIAL

Stilul colocvial/familiar asigură comunicarea în sfera relațiilor particulare, în planul vieții cotidiene. Este stilul funcțional utilizat de toți vorbitorii unei limbi, pe care și-l însușesc din primii ani de viață.

CARACTERISTICI:

- respectarea calităților generale ale stilului;
- ignorarea frecventă a normelor literare;
- oscilația între abundență și economie în exprimare;
- încărcătură afectivă deosebită;
- naturalitatea comunicării;
- prezența unor elemente socio-profesionale sau regionale;
- existența oralității prin: zicale, proverbe, abrevieri;

- la nivel lexical se disting: termeni de argou și de jargon, regionalisme, neologisme, diminutive, augumentative, cuvinte peiorative, clișee lingvistice;
- la nivel morfo-sintactic apar: aproximări prin numerale și substantive, forme pronominale și verbale regionale, inversiuni, elipse, superlative expresive, interjecții, vocative, imperative;
- scopul: de informare, educare, divertisment; emoțional, persuasiv, manipulant, prohibitiv, critic, polemic.

6. STILUL EPISTOLAR

CARACTERISTICI:

- comunicări expediate destinatarului prin diferite modalități- curier, poștă, e-mail;
- dimensiunile variabile ale textelor;
- caracterul subiectiv accentuat;
- conținut divers.

EXEMPLE: telegramă, bilet, scrisoare *familială, amicală, solemnă, oficială, de mulțumire, de rugămintă, de invitație, de justificare, de intenție.*

SCRISOARE DE INTENȚIE:

I

Brașov, 2 august 2008

Domnule avocat,

Sunt Anca Ionescu, absolventă a Facultății de Drept din Brașov, promoția 2004-2008.

Am aflat din ziarul „Dreptatea poporului” că firma pe care o conduceți caută tineri absolvenți ai Facultății de Drept pentru a fi angajați la filiala din orașul Zărnești.

Prestigiul firmei dumneavoastră a fost hotărâtor pentru alegerea mea. Am luat decizia de a obține postul de jurisconsult, job pe care l-am visat încă din liceu.

Deși am puțină experiență am fost angajată în timpul vacanțelor de vară, în perioada studenției la firma „Dialog”, sunt convinsă că pot face față celor mai mari exigențe. Sunt bine pregătită profesional, mă integrez rapid în colectivitate, sunt receptivă la nou, am permis de conducere.

Am aflat deja că programul ar putea depăși cele opt ore și că se întâmplă, uneori, să se lucreze și sâmbăta; nu m-ar deranja aceste aspecte.

Sper ca răspunsul dumneavoastră să fie unul favorabil.

Cu stimă,

Anca Ionescu

II

În atenția Departamentului de Resurse Umane

Stimate Domn/ Doamnă,

Vă contactez în legătură cu posibilitatea angajării în cadrul firmei Dvs.

Calitățile și aptitudinile prezentate în CV au fost probate în perioada mea de angajat ca arhitect principal în cadrul unei firme particulare de construcții, unde fără aceste însușiri nu mi-aș fi putut îndeplini sarcinile încredințate, care presupun profesionalism, comunicare și o foarte bună coordonare între membrii colectivului din care făceam parte și multe alte persoane din domenii conexe.

Aceste calități ar fi amplificate prin desfășurarea activității într-un mediu bazat pe standarde occidentale.

Sunt o persoană dornică de afirmare, iar o activitate în cadrul firmei Dvs. ar reprezenta un beneficiu pentru ambele părți.

*Al Dvs.,
L.S*

APLICAȚIE

Frate Anestine, dragă Tizule, celebre artist, bătrâne și iubite prietino!

Sufleur ți-am fost, regizor ți-am fost, director ți-am fost, fabricant de roluri ți-am fost – și, în toate m-am bucurat că ți-am fost pe plac. Dar, mai presus de toate, crede că mai mare bucurie mi-a făcut să constat astăzi, primind frumosul tău portret și cuvintele calde, cu care l-ai însoțit, că, și ca prietin, m-ai prețuit din toată inima. Îți mulțumesc, și-ți urez și eu, iubite frate Iancule, ani îndelungați – vesel, sănătos și cuminte cum te știi, om de spirit și de inimă, fire de adevărat meșteșugar subțire. Dumnezeu să vă păzească de rele pe tine și pe ai tăi și să vă dăruiască tot binele ce-l doresc pentru mine și pentru ai mei!

Îmbrățișându-te cu frățească nestrămutată dragoste, sunt și rămân

*al tău bătrân prietin,
Caragiale*

10/23 febr. 1912

(Decanului Scenei Române, artistului I.Anestin, Craiova)

(I.L.Caragiale, Opere.VII, Corespondență)

- a. Precizează tema și scopul comunicării în acest text.
 - b. Menționează registrul stilistic în care a fost redactată scrisoarea, motivându-ți afirmația.
 - c. Explică rolul enumerațiilor din text.
 - d. Ilustrează, folosind ca suport textul de mai sus, două dintre următoarele calități ale stilului: claritate, cursivitate, proprietate, precizie, eufonie, oralitate.
- a. **Tema** este relația profesională și cea de prietenie dintre artistul I. Anestin și Caragiale. Relația profesională reiese din prima parte a textului, iar cea de prietenie din a doua parte, din formulele introductivă și finală și din tonalitatea scrisorii. **Scopul** este de informare. Autorul scrisorii prezintă raportul dintre el și destinatar, primește și trimite urări de bine. Informația este dirijată spre mesajul fundamental, și anume, relația de prietenie dintre cei doi.
 - b. Scrisoarea a fost redactată în **stilul familiar/colocvial**, fapt indicat de forma textului: formula de adresare, *Frate Anestine, Dragă Tizule, celebre artist, bătrâne și iubite prietino!*, formula mediană, *iubite frate Iancule*, formula finală, *Îmbrățișându-te cu frățească nestrămutată dragoste, sunt și rămân al tău bătrân prietin*. Textul are încărcătură afectivă, mesajul fiind preponderent emoțional, fapt marcat prin intonația exclamativă, enumerație, cuvinte din sfera semantică a trăirilor sufletești: *mai mare bucurie, cuvinte calde, m-ai prețuit din toată inima, îți mulțumesc, îmbrățișându-te* etc.
 - c. Enumerația din introducere *Sufleur și-am fost, regizor și-am fost, director și-am fost, fabricant de roluri și-am fost* crează un crescendo potrivit pentru introducerea ideii de prietenie: *mai presus de toate*. A doua enumerație are rolul de a contura portretul moral al artistului Anestin.
 - d. Una dintre calitățile stilului este **proprietatea**, termenii fiind folosiți cu sensul propriu, denotativ. O altă calitate este **oralitatea**. Comunicarea orală poate fi nu numai un act de vorbire, ci și un act literar, investit cu efect estetic. Alte mărci ale oralității prezente aici sunt: autenticitatea, textul fiind captivant și viu; formula de adresare; enunțuri exclamative; pronume și verbe la persoana I. Alte calități: corectitudine, accesibilitate, subiectivitate (opiniile despre relația profesională și cea de prietenie sunt personale).

7. STILUL ORATORIC

CARACTERISTICI:

- compuneri destinate a fi rostite (mai rar citite) în fața unei adunări;
- sunt folosite procedeele specifice tehnicii vorbirii libere, în public pentru convingerea auditoriului;
- se respectă părțile specifice compunerii;
- relevant în cadrul comunicării orale;
- poate fi oficial sau neoficial.

Exemple: alocuțiunea, intervenția, toastul, cuvântarea sau discursul.

APLICAȚIE

Domnilor!

Dați-mi voie a vă espune aici un răpide tablou de provinciile Dunărei locuite de români. Ca fiu al României, mă propun să vă slujesc de călăuz în primblarea ce voți a face prin acele țăruri depărtate și așa puțin cunoscute încă de Evropa occidentală.

Să trecem în grabă Ghermania, Galiția și Bucovina (provinție mănoasă pe care Austria au despărțit-o de Moldova în 1775 și au încorporat-o Imperiului) și să agiungem în acele locuri cărora locuitorii lor dau numele de România, și pe care străinii le cheamă „Provinții Danubiene”. Acum pășim Molnița, pârâu ce slujește de hotar între Bucovina și Moldova, și iată-ne în sfârșit pe acest colț de pământ atât de necunoscut, încât mulți diplomați și mulți vestiți învățați l-au confundat când cu pământul Turchiei, când cu pământul Rosiei. Iată-ne într-o țară cu totul nouă, dar unde vom avea plăcere a găsi o mulțime de cunoștinți făcute de noi în cărțile Istoriei Romane. [...]

Evropa pare că nu vrea nici măcar să fie socoteală de tot sângele vărsat în apărarea ei! Ce-i pasă Europei de această țară slăbită prin atâte războaie și de atâte nenorociri! Ce-i pasă de naționalitatea aceluia popor român care vroiește astăzi să se rădice din căderea sa, pentru ca să-și ieie din nou postul ce Dumnezău însuși i-au încredințat! Acest popor, această țară, merită oare de a trge luare-aminte a Occidentului?

Veniți cu mine, domnilor, ca să cercetăm împreună adevărul la izvorul său, și sunt încredințat că în sfârșit veți zice: Bună țară! Bun popor! (V.Alecsandri, Români și poezia lor)

- a. **Tema:** pledoarie pentru revalorizarea și revigorarea valorilor românilor de pe pământul Bucovinei. Tema este susținută și prin evenimente din viața personală „să vă slujesc de călăuz”.
- b. **Contextul:** ideologii culturale noi.
- c. **Funcția:** referențială, dar și conativă/persuasivă (intenția scriitorului este de a convinge Europa de autenticitatea valorilor culturale pe care le dețin românii de pe aceste plaiuri, despărțite de Moldova din cauza neînțelegerilor politice), mesajul având și o dimensiune afectivă, susținută prin mărci ale subiectivității: persoana I singular și plural, adresare directă, enunțuri interogative, imperativ „veniți cu mine”, vocativ „domnilor”. *Funcția fatică* este reprezentată prin sintagmele: *dați-mi voie, să trecem în grabă, veniți cu mine*.
- d. **Stilul :** oratoric. Textul este o pledoarie; se caracterizează prin organizarea riguroasă a ideilor, dar și prin adresarea directă către un public ascultător, prin apelativul „Domnilor”. Limbajul folosit este unul **cult**, în care se întâlnesc numeroase cuvinte și expresii specifice limbii române din secolul al XIX-lea: *un răpide tablou, provincie, să vă slujesc de călăuz etc.* El se îmbină cu limbajul emoțional, implicând și receptorul: *mă propun să vă slujesc, pășim, ajungem, iată-ne*.

Stilul este pretențios, caracterizat prin folosirea unor cuvinte solemne, care imprimă un ton entuziast. Textul respectă construcția clasică și echilibrată specifică pledoariei.

Conținutul este structurat pe modelul întrebare-răspuns.

- e. **Exprimarea unui p.d.v. :** În fragment este prezentată pledoaria scriitorului V.Alecsandri referitoare la valorile românilor din Bucovina, regiune care a fost exclusă pe nedrept, din diverse motive, din tabloul civilizației europene. Autorul găsește explicația acestei nedreptăți în faptul că, deseori, Bucovina a fost confundată cu *Rosia* sau cu *Turchia*. În pofida acestei situații, scriitorul atrage atenția asupra faptului că Bucovina este amintită de vechile cărți de istorie ca aparținând Moldovei. Totodată, își exprimă dezamăgirea față de impasibilitatea Europei, căreia nu-i pasă *de această țară slăbită prin atâte războaie și de atâte nenorociri*. În final, autorul își exprimă speranța că, prin cunoașterea bogățiilor spirituale ale Bucovinei, Europa va înțelege și va aprecia la justa valoare cultura românească.

EXERCITII

I. *Sună la numărul afișat pe ecran, numărul la care oricine poate câștiga o casă! Numărul care îți aduce casa ta!*

Răspunde la întrebarea: „Ce culoare are părul tinerei [blonde sau brunete] din imagine?” și poți câștiga casa visurilor tale! Sună acum!

...Aceasta este casa ta!... Mica ta mare casă!... Oricine poate câștiga o casă... Sună acum!

1. Stabiliți factorii implicați în situația de comunicare.
2. Ce funcție este relevantă în cazul acestei situații de comunicare?
3. Dovediți că textul are toate caracteristicile unei comunicări orale nonliterare.
4. Identificați două figuri de stil și comentați prezența lor într-un text nonliterar.
5. Comentați respectarea sau dimpotrivă, încălcarea principiului cooperării.
6. Argumentați ideea că spotul publicitar este astfel construit încât încearcă o manipulare a receptorului.

1. Factorii implicați sunt: **E-emitaătorul**, sursa mesajului – regizorul, autorul reclamei;
R-receptorul, beneficiarul/destinatarul informației – publicul/telespectatorii;

Referentul – *casa visurilor*;

Contextul – se definește prin imaginea transmisă care cuprinde (sau trebuie să cuprindă, după cum rezultă din întregul mesaj) o casă de vis și imaginea unei tinere;

- timpul emiterii și receptării sunt concomitente (în orice caz se urmărește un timp al audienței maxime pentru a se putea obține efectul scontat);

Canalul de transmisie – canal de televiziune (unde electromagnetice) și aerul prin care se propagă sunetele;

Cod – limba naturală (în speță, limba română) care însoțește imaginea (element al comunicării nonverbale);

Mesajul – text publicistic (reclamă).

2. Mesajul este astfel construit încât să convingă receptorul în ceea ce privește avantajul de a câștiga imediat o casă pe care, de altfel, o visează de mult. Textul înregistrează o funcție **conativă (persuasivă, retorică)** fiind centrat pe receptor.

3. Este o **comunicare orală** pentru că se remarcă:

- a. un canal de transmisie specific acestui tip de comunicare, respectiv undele electromagnetice (canal TV) și aerul prin care se propagă undele;
- b. concomitența emiterii și receptării;

- c. coprezența emițătorului și a receptorului (raportând această coprezență la momentul transmiterii acestei reclame pe postul respectiv de televiziune).

Este o **comunicare nonliterară**, deoarece textul aparține stilului publicistic și respectă regulile aplicabile acestui domeniu, spre exemplu lexicul folosit care este pe înțelesul telespectatorului cu o cultură medie.

4. Figurile de stil prezente sunt **oximoronul** (*Mica ta mare casă!*) și **personificarea** (*Numărul care îți aduce casa ta!*).

Acestea nu sunt folosite în scop beletristic cum ar fi cazul comunicării literare, ci pentru a convinge, respectiv a determina receptorul să sune la numărul afișat pe ecran (o tehnică de manipulare frecvent întâlnită pe terenul reclamelor).

5. Deși într-o structură de suprafață pare respectat, de fapt principiul cooperării, cu eleganța acestui tip de text, este încălcat prin nerespectarea a cel puțin două maxime: cantitate și calitate.

Maxima cantității impune respectarea cerinței „de a spune numai ceea ce este necesar”, însă prin repetarea excesivă a verbelor *sună, poți câștiga* și a sintagmei *casa ta* evident aceasta este încălcată.

Maxima calității supune enunțul filtrului adevărului. Din nou este evidentă nerespectarea maximei – răspunzând la o întrebare la care, de altfel, răspunsul este deja dat, fiecare dintre noi *poate câștiga o casă* dacă și numai dacă ar exista tot atâtea case de câștigat câți telespectatori sună la numărul afișat pe ecran.

6. Textul conține două presupoziții (**presupozițiile** sunt deducții conversaționale legate de structura lingvistică a unui enunț, dar și de factorii contextuali; ele au un rol important în delimitarea universului conversațional): **Există o casă ce va fi atribuită ca premiu; Persoana care va suna și va răspunde la întrebare va câștiga casa visurilor sale.**

Deși nu excludem ipoteza existenței unei case, aceasta nu poate fi pe gustul oricărui telespectator. Emițătorul folosește sintagma *casa visurilor tale* nu pentru că ar exista o casă – ideal al fiecărui telespectator, ci pentru că o casă (indiferent de calitate) reprezintă un vis în contemporaneitate. Cea de-a doua presupozitie impune o discuție privind folosirea verbului *a putea* în enunțul: *oricine poate câștiga* (nu puține sunt reclamele care se construiesc implicând certitudinea, respectiv *vei câștiga*).

Un alt argument privind încercarea emițătorului de a manipula receptorul este că acesta din urmă, dacă va suna la numărul afișat pe ecran, în primul rând va suporta contravaloarea apelurilor telefonice (de regulă o sumă considerabilă).

Încercarea de manipulare este pusă în evidență și prin nerespectarea principiului cooperării.

!!! PRECIZĂRI: TEORIA CONVERSAȚIEI stabilește că înțelegerea tacită a intențiilor colocutorilor în situații de comunicare date are la bază un sistem de norme și reguli care decurg din cele două **principii** esențiale ale oricărui schimb verbal: **principiul cooperării** și **principiul politeții**.

1. Principiul cooperării dirijează subteran schimbul verbal, determinând mersul conversației în concordanță cu anumite norme acceptate prin consens, numite **maxime** care au rolul de a reglementa conduita verbală. Aceste norme sunt exprimate sub forma a *patru maxime* ale principiului cooperării:

Maxima cantității impune cerința de *a spune nici mai mult nici mai puțin* decât este necesar, adică furnizarea informațiilor strict necesare continuării discuției în fiecare stadiu al comunicării.

Maxima calității reclamă susținerea sau afirmarea faptelor pe care interlocutorii le consideră ca fiind adevărate.

Maxima relevanței cere ca interlocutorii să nu discute decât subiecte cu relevanță față de obiectul discuției.

Maxima manierei impune formularea ideilor astfel încât să se evite echivocitatea, obscuritatea, incoerența.

2. Principiul politeții reprezintă o componentă esențială a comportamentului comunicativ.

Politețea pozitivă exprimă o apropiere între protagoniști care își găsește expresia de regulă, în vorbirea familiară.

Politețea negativă se va regăsi în vorbirea deferentă.

Și la acest nivel se pot stabili anumite maxime: **maxima tactului, maxima generozității, maxima aprobării, maxima modestiei, maxima acordului, maxima simpatiei.**

II. *Atunci copila părintelui, cum era sprintară și plină de incuri, a bufnit în râs. Păcatul ei sărmana!*

- *Ia poftim de încalecă pe Bălan, jupâneasă! Zise părintele, de tot posomorât, să facem pocinog sfântului Niculai cel din cuiu. [...]
Noi, când am văzut asta, am rămas înlemniți.*

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

1. Stabilește instanțele comunicării.
2. Transcrie o structură prin care emițătorul (autorul fictiv-naratorul) menține controlul atenției receptorului (cititorul fictiv-naratar).
3. Explică rolul verbului dicendi (de declarație) din text.
4. Relevă rolul notațiilor *de tot posomorât* și *am rămas înlemniți*.

1. Textul constituie o comunicare literară, un text epic, narativ. Instanțele comunicării sunt:
 - a. emițător fictiv – naratorul (autorul fictiv), receptor fictiv – cititorul (naratarul);
 - b. personajele (actorii): emițător – părintele, receptor – elevii, printre care se află și fiica preotului;
2. O structură care menține controlul atenției receptorului: *Păcatul ei, sărmana!*
3. Verbul dicendi (de declarație) din text *zise* introduce vorbirea directă (comunicare orală).
4. Notațiile *de tot posomorât* și *am rămas înlemniți* surprind elemente de comunicare nonverbală (mimica, poziția corpului) prin care se sugerează reacția celor prezenți, respectiv părintele este afectat negativ de comportamentul fiicei sale, iar elevii săi sunt îngroziți de sancțiunea aplicată.

III. *A! Irezistibilă grație, cum știi de frumos să poruncești! Și ce bine s-a nimerit! Ionescu are și el o slăbiciune, și el e om! Ține la mine și nu e în stare să mă refuze.*

Repede mă arunc într-o birjă și alerg la Ionescu, profesorul de latinește.

- *Dragă Costică, vin la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu că pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit a mă îndoii un moment, că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune care mă interesează în așa grad, încât dacă n-aș fi pe deplin convins că tu, care mi-ai dovedit întotdeauna, fără să dezminți niciodată o afecțiune, ce pot zice că la rândul meu... în fine...*

- *În fine – zice Ionescu – am înțeles... Nu trebuie să mă iei așa pe departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elevi de ai mei!*

- *Nu e loază, Costică; e un băiat dintr-o familie dintre cele mai bune: mi-e rudă.*

- *Cine știe ce leneș, ce dobitoc!*

- *Nu-i adevărat, dragă Costică: este un băiat prea cumsecade... Să nu mă lași!... Vin la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit să mă îndoiesc un moment, că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune...*

(I.L.Caragiale, *Lanțul slăbiciunilor*)

- 1. tipul de comunicare:** verbală, scrisă, literară; apare în cadrul acestei comunicări scrise un dialog – comunicare orală, dialogică, interpersonală;
- 2. tipul de text:** ficțional (literar) , epic, specia literară: schiță;
- 3. datele situației de comunicare:**
 - E* = naratorul-personaj
 - R* (personajul-receptor) implicat în dialog = Costică Ionescu. Rolurile se schimbă pe parcursul replicilor.
 - Cod* = limba naturală (limba română) – comunicare verbală.
 - Canal* = în principal specific comunicării scrise literare; în subsidiar aerul fonator dintre emițătorul și receptorul implicați în dialog.
 - Referent* = examenul băiatului dintr-o familie dintre cele mai bune
 - Context* = participanții la evenimentul comunicării se află în casa lui Ionescu, profesorul de latinește, înaintea unui examen, între cei doi existând o relație de prietenie, de apropiere, un statut social de egalitate.
- 4. funcția limbajului:** conativă (persuasivă, retorică) centrată pe receptor;
- 5. principiul cooperării:** maxima calității, care reclamă susținerea sau afirmarea faptelor pe care interlocutorii le consideră ca fiind adevărate, este încălcată: Nu e loază pentru că e un băiat dintr-o familie dintre cele mai bune și pentru că mi-e rudă; maxima manierei, care impune formularea ideilor astfel încât să se evite echivocitatea, obscuritatea, incoerența, este voit încălcată de către naratorul-personaj, care urmărește să-i distragă atenția lui Costică Ionescu, în momentele în care consideră că depășește limitele.
- 6. principiul politetii:** se remarcă politetea pozitivă care exprimă o apropiere între protagoniștii și care își găsește expresia în vorbirea familiară: folosirea persoanei a II-a singular, a apelativelor de tipul *dragă*.
- 7. trăsături nonverbale:** nu apar aici, deși sunt foarte frecvente în schițele lui Caragiale.
- 8. trăsături paraverbale:** pauzele (tăcerile) marcate în text prin punctele de suspensie: *tu care mi-ai dovedit întotdeauna, fără să dezminți niciodată o afecțiune, ce pot zice la rândul meu... în fine...*
- 9. trăsături lingvistice sintactice:** enunțuri eliptice: *este un băiat prea cumsecade... Să nu mă lași!... Vin la tine sigur...*
- 10. textul are toate caracteristicile unei comunicări orale:**
 - concomitența emiterii și receptării;

- coprezența emițătorului și a receptorului;
- caracterul reversibil al rolurilor de emițător și receptor;
- prezența vorbirii directe marcată grafic prin liniuțele de dialog;
- prezența verbelor dicendi – zise;
- prezența elementelor paraverbale: pauzele marcate grafic prin puncte de suspensie.

IV. Construiți un dialog (de maximum patru replici) în care să folosiți cuvântul *minunat* astfel încât să exprimați entuziasmul emițătorului.

- *Mi-am cumpărat această carte.*
- *Să o văd... Minunat! Minunat!*

sau

- *Mi-am cumpărat această carte.*
- *Să o văd... Minunaaaat!*

V. Construiți un dialog în care să existe pauze intenționate și semnificative ale participanților, consemnate în dialog.

- *Te-ai lăsat de fumat?*
- ...
- *Și zici că te-ai lăsat de fumat?*
- *Nu... nu zic nimic.*

VI. Construiți un dialog în care să existe pauze intenționate și semnificative ale participanților, care să nu fie consemnate în dialog, ci semnalate printr-o precizare pe care o face povestitorul (naratorul).

- *Ce bine că ne mai vedem și noi!*
 - *E bine, dar cartea mi-ai adus-o?*
- Celălalt păru că nu a auzit întrebarea și tăcu pur și simplu, continuând să meargă.*

VII. *Iote-l, că n-a apărut! Da' avu noroc Ivona, că-n loc să vie-napoi cu coada-ntre picioare, veni cu scrisoarea lui fii-su! Și pe dată i-a trecut toate! A uitat de Pramatie, a uitat de gărgăunii ei... Păi ce s-a prăpădit și ea, și mă-sa ei, după băiat! Se lăsa pe ele, și tot ce-avea mai bun, pentru Tudor! Și ăla, un mofturos și un lingău... nu era lacom, de felu' lui, cum este unii...*

(G.Adameșteanu, *Dimineață pierdută*)

1. Precizează cărui stil aparține fragmentul citat, oferind minimum trei argumente.
2. Enunță tema relevantă în cazul fragmentului anterior.
3. Selectează un fragment însumând maximum 10 cuvinte potrivite pentru a ilustra registrul familiar al limbii.
4. Indică două particularități ale exprimării orale ce pot fi identificate în text.

5. Selectează doi termeni (structuri) care aparțin câmpului lexical al relațiilor de rudenie.
6. Stabilește, în funcție de relația emițător-receptor și de scopul comunicării tipul de text căruia îi aparține fragmentul.

1. Stilul **beletristic**. Argumente:

- convenționalitatea;
- realitatea prezentată este mediată de către autor, respectiv Gabriela Adameșteanu;
- deși termenii sunt folosiți cu sens denotativ, aceasta este o tehnică voită, pentru a se crea autenticitate;
- se apelează la structuri specifice limbii vorbite (*iote-l, mă-sa, felu'*) ce dobândesc în context intenționalitate estetică.

2. **Tema:** relația mamă-fiu.

3. *Iote-l, că n-a apărut! Da' avu noroc Ivona...*

4. Particularități ale exprimării orale:

- dezacordul (ex. *cum este unii*);
- sincopa (ex. *mă-sa*) semnalată prin folosirea cratimei;
- folosirea apostrofului: *da', felu'*;
- propoziții exclamative;
- pauza neintenționată semnalată prin punctele de suspensie.

5. Termeni aparținând câmpului semantic al gradelor de rudenie: *mă-sa, fii-su*.

6. Tipul de text după relația emițător-receptor: **monolog**; după scop: **monolog explicativ**.

VIII. Art. 47 *Mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau pârâte dacă obiectul pricinii este un drept sau o obligațiune comună ori dacă drepturile sau obligațiile lor au aceleași cauze.*

Art.48 (1) Actele de procedură, apărările și concluziile unuia dintre reclamânți sau pârâți nu pot folosi nici păgubi celorlalți.

(Codul de procedură penală, Cartea a II-a, Titlul I Părțile, Capitolul II. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte)

1. Precizează cărui stil funcțional îi aparține fragmentul, oferind minimum trei argumente.
2. Selectează din lista următoare două calități ale stilului potrivite pentru text: claritate, proprietate, concizie, precizie, corectitudine.
3. Găsește câte un sinonim contextual pentru: *pricină, a păgubi, a folosi*.
4. Selectează doi termeni/structuri considerate arhaisme în limba română contemporană.
5. Transcrie Art. 47 eliminând arhaismele, dar păstrând caracteristicile specifice stilului.

1. Stilul juridico-administrativ. Argumente:

- structura textului (carte, titlu, capitol, articol, alineat);
- limbajul este clar, precis, specializat;
- stilul este obiectiv și impersonal (lipsit de încărcătură afectivă, neutru din punct de vedere expresiv).

2. claritate, proprietate.

3. pricină=litigiu

a păgubi=a prejudicia

a folosi=a beneficia

4. arhaisme: *pricină, obligațiune*.

5. Art. 47 Mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau pârâte dacă obiectul litigiului este un drept sau o obligațiune comună...

IX.. *Așadar, actul de comunicare poate fi clasificat la nivel empiric ca „activ” sau „pasiv”, clasificarea identificând tipuri diferite de relații între participanți, care sunt de așteptat să aibă semnificații fundamentale diferite pentru aceștia și să implice situații diferite în maniere foarte diferite.*

(Denis McQuail, *Comunicarea*)

1. Precizează cărui stil funcțional aparține textul, oferind minimum trei argumente.
 2. Enunță tema fragmentului.
 3. Transcrie trei termeni tehnico-științifici.
 4. Stabilește în funcție de relația emițător-receptor și de scopul comunicării tipul de text căruia îi aparține fragmentul.
-
1. Stilul științific: prezența cuvintelor monosemantice (*activ, pasiv, empiric, semnificații, fundamental etc.*); terminologie proprie științei comunicării (*act de comunicare, participanți, pasiv, activ*); proprietatea termenilor, obiectivitate.
 2. Tema: clasificarea actelor de comunicare.
 3. *empiric, clasificat, relații, fundamental.*
 4. monolog (după relația emițător-receptor) argumentativ-explicativ (după scopul comunicării).

X. A. *Vând papagali peruși, femelă verde, mascul galben cu colivie, 70 lei.*

B. *Pensionar, văduv, 67 de ani, cu situație materială foarte bună, caut pensionare, pensionari, iubitori de drumeții.*

(Prețul zilei, anul 2, nr.48-8, 14 septembrie 2008)

1. Precizează cărui stil funcțional îi aparțin fragmentele, oferind minimum trei argumente.
 2. Menționează minimum două calități generale ale stilului care nu au fost respectate în cazul textelor anterioare.
 3. Stabilește rubricile de mică publicitate în care sunt încadrabile textele anterioare.
 4. Rescrie textul care consideri că este incorect, corectându-l.
 5. Alcătuieste un text încadrabil rubricii „Imobiliare”.
-
1. Stilul publicistic: limbaj accesibil tuturor categoriilor sociale; comunicarea înglobează două funcții (informativă și afectivă); utilizarea formulărilor stereotipe (*vând, caut, ofer...*).
 2. corectitudine, precizie (în cazul primului text).
 3. A.: Animale/ Oferte; B.: Matrimoniale.
 4. A. Vând papagali peruși, femelă verde și mascul galben, cu colivie, 70 de lei.
 5. Vând apartament confort I, SD, cu trei camere, zona Trivale, preț accesibil, telefon 0248....
 - 6.

XI. – *Dumneavoastră nu cunoașteți țăranul român, dacă vorbiți așa!*

Ori îl cunoașteți din cărți și din discursuri, și atunci e mai trist, fiindcă vi-l închipuiți martir, când în realitate e numai rău, și prost și leneș!

Ilie Rogojinaru sfârși, găfâind de convingere. Își șterse chelia sfătoasă cu o batistă mare, târcată și își smuci mustața groasă, pleoștită, din care câteva fire i se încurcaseră, supărându-l, în colțurile gurii. Era arendașul moșiei Olena-Dolj. Slinos și burtos, cu gât de taur și capul rotund, avea niște ochi căprui săltăreți și o figură jovială, parcă pornită mereu numai spre bucurii.

Se uită la tovarășii de compartiment, văzu că nu i-a convins și continuă să găfâie mai tare. Atunci Simion Modreanu, director în Ministerul de Interne, îmbrăcat cu multă cochetărie, tuși ușor, să-și dreagă glasul, și rosti sentențios:

- *Domnul meu... domnule Rogojinaru, un lucru rămâne indiscutabil: că noi toți, dar absolut toți, trăim de pe urma trudei acestui țăran, așa prost și leneș, și rău cum îl categorisești dumneata!*

Arendașul fu atât de uimit, că nici nu mai putu răspunde. Scoase iar batista, să-și răcorească tâmplele. În clipa aceea, apărură conductorul trenului, reclamând cu respectul cuvenit clasei întâi, biletele pentru București. Rogojinaru se însenină, ca și când i-ar fi venit mântuirea.

-Cum, șefule, sosirăm? Ei, bravo! Bine-am mers, n-am ce zice...

(L.Rebreanu, *Răscoala*)

1. Argumentează prin două-trei trăsături apartenența fragmentului la incipitul romanului.
2. Selectează un fragment definitoriu pentru caracterizarea personajului.
3. Identifică și argumentează două situații de utilizare a virgulei.
4. Identifică tipul de proză ilustrat de fragment și menționează două trăsături caracteristice.
5. Alege variantele care definesc cel mai bine tipul de narator:
 - a. narator omniscient
 - b. narator personaj
 - c. narator obiectiv
 - d. narator subiectiv
6. Selectează cele două fragmente care ilustrează două concepții diferite asupra țăranului român și interpretează-le.
7. Identifică modurile de expunere utilizate.
8. Exemplifică în maximum 5 rânduri rolul replicii cu care începe fragmentul.

1. Fraza care deschide textul are rolul de a sintetiza și de a anticipa evoluția conflictului narativ, pune în scenă două viziuni antitetice asupra țăranului român, introduce personajele, cadrul (compartimentul de tren în care va avea ulterior loc discuția anticipativă a romanului).
2. *Își șterse chelia [...] parcă pornită mereu numai spre bucurii.*
3. *Atunci Simion Modreanu, director în Ministerul de Interne, îmbrăcat...*- virgula izolează o apozitie dezvoltată
Cum, șefule, sosirăm?- izolează un substantiv în vocativ
4. Proza realistă: introducerea în scenă a personajelor, punctând clar locul acestora; narațiune la persoana a III-a; narator omniscient, omniprezent, omnipotent; începe printr-o frază cu rol sintetizator al acțiunii, repere spațiale precise.
5. **a, c.**

6. *Dumneavoastră nu cunoașteți țărănul român, dacă vorbiți așa! Ori îl cunoașteți din cărți și din discursuri, și atunci e mai trist, fiindcă vi-l închipuiți martir, când în realitate e numai rău, și prost și leneș!*

Domnul meu... domnule Rogojinaru, un lucru rămâne indiscutabil: că noi toți. Dar absolut toți, trăim de pe urma trudei acestui țărăn, așa prost, și leneș, și rău cum îl categorisești dumneata!

Sunt două viziuni antitetice care încearcă să surprindă trăsăturile de caracter ale unei clase, oscilează între extreme, dar subliniază caracterul imprevizibil al țărănului, funcția sa de a întreține prin muncă orașul; mai mult, conturează două perspective, una umanistă, și cealaltă mai mult instrumentală (țărănul văzut ca obiect de lucru care trebuie exploatat).

7. narațiune, descriere, dialog.

8. anticipează conflictul care va izbucni între două categorii sociale: țărănimea și categoria arendașilor, a boierilor exploataatori.

XII. *Am încălecat... calul a pornit năuc.*

De mult acum, mergea ca praștia sărind peste gropi, peste mușuroaie, peste bușteni, fără să-l mai pot opri, fără să cunosc locurile și fără să știu unde mă ducea. În goana asta, când la fiecare clipă îmi puteam frânge gâtul, cu trupul înghețat și capul ca-n foc, mă gândeam la culcușul bun pe care-l părăsisem prosteste... De ce?... cucoana Marghioala mi-ar fi dat mie odaia ei, alminteri nu mă poftea... Iedul se mișcă în desagă să se așeze mai bine; mi-am întors privirea spre el: cuminte, cu capul deștept scos afară din desagă, se uită și el la mine. Mi-am adus aminte de alți ochi... Ce prost am fost!... Calul se poticnește: îl opresc în silă: vrea să pornească iar, dar cade zdrobit în genunchi. Deodată, printr-o spărtură de nor se arăta felia din urmă aplecată pe o rână. Arătarea ei m-a amețit ca o lovitură de măciucă la mir. Mi-era în față... Atunci sunt două luni pe cer! Eu merg la deal: luna trebuie să-mi fie în spate! Și mi-am întors repede capul, s-o văz pe cea adevărată... Am greșit drumul! Merg la vale... Unde sunt? Mă uit înainte: porumbiște cu cocenii netăiați: la spate, câmp larg. Îmi fac cruce, strângând de necaz calul cu pulpele amorțite, ca să se ridice – atunci, simt o zvâcneală puternică lângă piciorul drept... un țipăt!... Am strivit iedul pe drum! Pun mâna iute la desagă: desaga goală – am pierdut iedul pe drum! Calul se scoală scuturându-și capul ca de buimăceală; se ridică în două picioare, se smucește-ntr-o parte și mă trânteste-n partea ailaltă; pe urmă o ia la goană pe câmp ca de streche și piere-n întunec. Pe când mă ridic zdruncinat, auz foșneală printre coceni și un glas de om din apropiere (...)

1. Explică în câteva afirmații rolul punctelor de suspensie prezente în text.
2. Identifică elementele care generează o atmosferă de straniu în fragmentul dat.
3. Motivează utilizarea succesivă a verbelor din fragmentul inițial la timpuri trecute (perfect compus și imperfect) și ulterior la prezent.
4. Identifică tipul de proză și precizează două caracteristici ale acestuia.
5. Identifică procedeul literar prin care se exteriorizează starea de incertitudine a personajului.
6. Precizează tipul de narator prezent în text. Exprimă-ți în 5-10 rânduri opinia referitoare la reacția personajului.

1. marchează incertitudinea, confuzia, îndoiala; întrerupe frazele; conferă ritm sacadat, specific stării de incertitudine în care se află personajul.

2. încetinirea percepției senzoriale, modificarea cadrului exterior, pierderea orientării în spațiu.
3. creează o senzație de simultaneizare a acțiunii; pe măsură ce starea de confuzie se accentuează, se recurge la timpul prezent pentru a implica direct cititorul care rămâne astfel cu impresia că acțiunea se desfășoară în fața ochilor. Simultaneitatea în percepție conduce la accentuarea stării de suspans, de incertitudine.
4. proză fantastică: ambiguitatea percepției, starea de incertitudine, oscilația, nu se atribuie nicio explicație pentru existența faptelor, instanța narativă nu oferă nicio soluționare, întâmplările se desfășoară fără nicio intervenție sau completare, timpul și spațiul își pierd coordonatele obișnuite.
5. monologul interior.
6. narator personaj.
7. Fragmentul surprinde accentuarea stării de confuzie, de incertitudine; marchează trecerea dintre o existență rațională, coerentă, înspre o realitate confuză.